

KONG GOTTRIKS HØJ.

Ved Tjele å i Foulum enge er der registreret spor af et gammelt voldsted. Fundet blev gjort, da Hedeselskabet gennemførte planen om en regulering af Ingstrup bæk og Tjele å med det formål at sænke vandstanden 90 cm. Denne afvanding resulterede i, at området nu kan bearbejdes med redskaber. Men under pløjelaget konstateredes siv og flæg, her havde der altså engang været åbent vand. Op af tørvemosen dukkede en række egestammer, der viste sig at være anlæg af en landgangsbro til voldstedet Gøttriiks høj, et ca. 1200 år gammelt anlæg. Voldstedet består af en næsten cirkelrund midtbanke ca. 44 m i nord/syd retning og ca. 42 m i øst/vest retning, omgivet af en ca. 10 m bred tør grav samt udenfor denne svage spor af en 6-7 m bred ringvold, der kun mod syd har bevaret spor af sin form i en bredde af 9 m. Tværs over voldstedet er der fra øst til vest gravet en grøft. En række 3 m lange egetræspæle har tidligere vist broanlæg over åen til land på Sønderupsiden. Der sidder endnu nogle af bropælene i kanten af åen. En meget længere bro markeredes i sin tid efter den 2. regulering af åen. Den gik øst-sydøst til landsiden mod Foulum. Her findes på land en mindre rund holm, der kunne være stedet, hvor porten til borgen har været. Det store antal palisader, 30 cm brede og 7-10

cm tykke, der dels er gravet op for at jorden kunne bearbejdes, dels synes at ligge i voldgraven (der nu er dækket af græsjord), får os til at antage, at her fandtes en betydelig borg.

Voldstedet er omtalt mange steder i tidligere tid. I sin indberetning i 1771 fortæller sognepræsten i Foulum P.L. Kraft, at der i præstegårdens engarealer i Foulum Kær findes en firkantet høj, "hvorpå i gamle dage skal have stået et slot. Samme kaldes Gyri høj, hvor den bekendte Holger Danske siges at være født". Midt i sidste århundrede omtaler pastor Brix stedet. Også i nyere tid har man været opmærksom på anlægget, således Caludi Westh, der som ingeniør for Hedeselskabet, var med ved den første å-regulering i Foulum enge omkring århundredskiftet. I 1897 rettede lærer Mogensen, Ørum en henvendelse til etatsråd Bruun, Asmild kloster om det.

Den omtalte kong Gøttrik er identisk med den kong Godfred (død ca. 810), der er kendt for at holde det danske rige samlet fra Skåne til Jylland og til dels også Østersølandene. Det er under ham, at Hedeby ved at tvangsforflytte købmænd hertil fra den erobrede nordtyske handelsby Reric gøres til handelscenter.

Om en søn af kong Gøttrik, Holger Danske, beretter Saxo, at han skulle være født i 770'erne på Gøttriiks Borg i Foulum enge. Hans moder var en russisk kongedatter, om hvem det fortælles, at hun, da hun ventede ham var så tyk,

at man regnede med, at hun ville føde tvillinger, resultatet blev Holger Danske. I dag er han symbolet på danskheden - den sovende kæmpe i Kronborgs kælder, der vogter på sit land og vågner til dåd, når det kommer i fare.

På et tidspunkt var Holger Danske taget til fange af faderens fjende, Karl den Store, der ville bringe kristendommen til de hedenske danskere. Den danske konge gjorde modstand, men kunne ikke klare sig mod overmagten. Karl var villig til forhandling om fred, men betingede sig Holger Danske som gidsel i det år, hvor faderen fik betænknings tid på, om han vil indordne sig. Da Godfreds svar bliver et afslag, skal den unge Holger Danske lide døden, men Karls krigere går i forbøn, og den unge, smukke og stærke dreng får lov at leve og vokser op hos en flandersk hertug.

Senere deltager han som kristenhedens bannerfører i korstog mod hedninge. Han er et ideal af redelighed, godhed og snilde.

Holger Danske skulle altså gennem sin fødsel være knyttet til egnen, men kong Gøttriks tilstedeværelse her kan have været af betydning for Viborgs tilblivelse.

Voldstedet er fredet ifølge naturfredningsattest af 1943.

Denne artikel har været bragt i Tjele Lokalhistorisk Arkivs årsskrift 1984